

kb. 1 km-re É-ra, a dombvonulat legmagasabb kiemelkedésén, a sűrű búza ellenére a traktornyomokban sikerült megtalálni a templom helyét (mészkövek, téglatöredék). A faluhelyet nem sikerült azonosítani.

Munkatárs: Czövek Attila (WMMM).

K. NÉMETH ANDRÁS

103. Gyöngyös határa (Heves megye) Ő, Pa

A Heves Megyei Múzeumi Szervezet, a Dobó István Vármúzeum 2010. augusztus 31. és 2011. április 30. között, kutatási terv keretében terepbejárásokat végzett a Mátra D-i részén. Cél a 2004–2007 közötti időszakban azonosított régészeti lelőhelyek műszeres bemérése, további–elsősorban őskőkori–lelőhelyek feltérképezése a Mátrában, a tervásatásra alkalmas lelőhelyek felmérése.

A Tarján- és a Gyöngyös-patak által közrefogott pleisztocén terasz tetején, 170 m tengerszintfeletti magasságon, 250×150 m-es, felső paleolit telepet regisztráltunk, de 20×20 m-en lehetett leginkább gyűjteni a pattintott kőanyagot (*Toka-dűlő 1. lh., KÖH 77151*). A Gyöngyöspüspöki lakótelep eddig megépült házai 200 m-re É-ra vannak a lelőhelytől, melyet építkezés veszélyeztet.

Borhy-Tagon, a 3-as sz. főúttól É-ra, a szőlőműveléssel megmunkált pliocén-egyedidőszaki hegyláb felszínén, 235–240 m tengerszintfeletti magasságon, kb. 20×20 m-en 9 gyűjtési pontot dokumentáltunk (*Borhy-Tag 2–10. lelőhelyek, KÖH 77243, 77245, 77247, 77249, 77251, 77253, 77255, 77257, 77259*). Az előkerült leletgyűttesek pattintott kövek voltak. Közülük 4 gyűjtési pont (3 őskori, 1 felső paleolit, Borhy-Tag 8–10. lelőhelyek) szórványos, 4 gyűjtési pont (2 őskor–felső paleolit, Borhy-Tag 4–5. lelőhelyek, 2 felső paleolit, Borhy-Tag 3. és 7. lelőhelyek) közepes intenzitású, 1 gyűjtési pont (felső paleolit, Borhy-Tag 6. lh.) nagy leletkoncentrációjú volt.

Munkatársak: Kerékgyártó Gyula, Kecskeméti Attila, Kecskeméti Daniella, Fodor László (Dobó István Vármúzeum).

Konzulens: Dr. Mester Zsolt egyetemi adjunktus (ELTE Régészettudományi Intézet).

GUTAY MÓNKA

104. Győr határa (Győr-Moson-Sopron megye) B, Ró, Kú, Ú

A 82-es sz. főút tervezett győri bevezető szakasza az MI autópálya lehajtójától (a 69+750 km szelvénytől) indul, és a meglévő útszakasztól Ny-ra, a veszprémi vasút DNy-i oldalán halad majd. A Pándzsa-eret és a pápai vasutat keresztezve köt bele a 821 j. útba. A 3,9 km hosszúságú nyomvonal túlnyomórészt mezőgazdasági művelés alatt álló területeket érint. A szemlét viszonylag kedvező észlelési körülmények között, szántott, tárcsázott, illetve gyér vetéssel borított felületeken végeztem. A nyomvonal mintegy 1 km-es szakaszon – a pápai vasút két oldalán – érint művelésen kívüli gyepes, ligetes területeket. Ezen a részen a szomszédos, művelés alatt álló parcellákat vizsgáltam át.

A Pándzsától D-re, néhány száz m-en keresztül a nyomvonal korábban művelt, de jelenleg parlagon álló területen, majd egy nagyobb ligetes-bozótos mélyedésen keresztül vezet. Ettől a mélyedéstől közvetlenül K-re, a pápai vasút irányába egy enyhén kiemelkedő dombhát húzódik ÉNy–DK-i irányban. A kiemelkedés területén 1964-ben Gabler Dénes a 16–18. század közé keltezhető kerámiatöredékeket talált:²¹ *Borsó-dűlő II. (KÖH: 44535)*. Bejárásom során a dombhát felszínén – tárcsázott, erősen gyomos tarlóban – zömmel őskori (bronzkori), kisebb részben kora újkori – újkori kerámiatöredékeket gyűjtöttem. A leletanyag nem nagy számban jelentkezett, de az észlelési körülmények sem voltak igazán kedvezőek. A telepnyom mintegy 600 m hosszan követhető volt, lényegében kiterjed a hosszúkás dombhát teljes területére. Miután a kiemelkedés a veszprémi vasút K-i oldalán is folytatódik, egészen a Pándzsa kanyarulatáig, feltételezhető, hogy a lelőhely kiterjed arra, a jelenleg beépített területre is. A dombhát a D-i részén kissé kiemelkedik és egy kisebb, de markáns dombocskában végződik. A dombocska felszínén és Ny-i lejtőjén is került elő őskori kerámiatöredék. Megjegyzendő, hogy a tervezett útnyomvonal a dombocska oldalában vezet végig, így érinteni fogja a lelőhely D-i csücskét.

Ettől a helytől a nyomvonal már folyamatosan művelés alatt álló területeken halad. Az iménti lelőhelytől DK-re, mintegy 400 m-re, egy újabb, nagyobb kiterjedésű homokdombot keresztesz a tervezett nyomsáv. A homokdomb D-i oldalán, 140×100 m nagyságú területen, elszörtan római kori és kora újkori – újkori kerámiatöredékeket gyűjtöttem: *Malomszéki-dűlő II. (KÖH 84545)*.

Továbbhaladva DK felé először ritka őszi vetéssel fedett, majd egy keresztező dűlőút után frissen szántott területre jutottam. A keresztező dűlőút környékén a felszín ismét markánsan kiemelkedik, a kiemelkedés felszínébe a földút mélyen belevág. A domb legmagasabb részén, elsősorban a dűlőúttól É-ra, elszörtan kora újkori – újkori cseréptöredékek jelentkeztek. A terület már ismert és nyilvántartott régészeti lelőhely, Losonczy Máté 2010-ben hasonló korú felszíni leletanyagot gyűjtött itt: *Malomszéki-dűlő (KÖH: 75399)*.

Az iménti lelőhelytől kezdve a vizsgált nyomsáv túlnyomóan frissen szántott területeken, és mintegy 500 m-en keresztül magasabb dombhátakon halad. Ezt követően mélyebben fekvő – helyenként belvízzel borított – területekre ér. Az előbb említett dombvonulat ezen a szakaszon, a nyomvonal közelében, attól mintegy 100–150 m-nyire húzódik, ÉNy–DK-i irányban. Ahol a nyomvonal egy újabb dűlőutat keresztesz a közeli – tőle Ny-ra lévő –, közigazgatásilag már Győrújbarát területére eső dombhát felszínén, kisebb foltban őskori (bronzkori) kerámiatöredékeket gyűjtöttem: *Csóka-telek II. (KÖH 76267)*. A leletanyag nem nagy számban jelentkezett. A tervezett nyomvonal nem érinti a lelőhelyet.

Az új nyomsáv a város közigazgatási határánál kapcsolódik a meglévő nyomvonalhoz és amelletttel jut el az MI autópálya lehajtójáig. A nyomvonalnak ezen a DK-i szakaszán régészeti

21 XJM RA 923-71, 924-71.

leletanyag nem jelentkezett. Az itt elhelyezkedő hétvégi kertek egy része kerítéssel védett, a kerítetlen telkek területén recens szórvány hulladékon kívül más nem került elő.

TAKÁCS KÁROLY

105. Győr-Gyirmót, Csordanyom (Gerle utca) (KÖH 21445)

(Győr-Moson-Sopron megye) V

2011. október 14–21. között elvégeztük az új utca nyitását célzó beruházáshoz kapcsolódó megelőző régészeti feltárást. A beruházási területen húzódik a „Csordanyom” nevű nyilvántartott lelőhely. A feltárással kijelölt nyomvonalban 24 régészeti jelenséget figyeltünk meg és dokumentáltunk, melyek az előkerült jellegzetes kerámiatöredékek alapján a kora vaskor időszakára keltezhetőek. Többségük agyagkitermelő, ill. hulladékgyűjtőként funkcionálhatott, ám jelentkezett egy mélyebb, kútként azonosítható objektum is, valamint 3, nagy valószínűséggel összefüggésben álló oszlophely, utóbbiak egy vonalban helyezkedtek el a feltárási terület DK-i szélénél. A 2. sz. gödör betöltését több, nagyobb méretű, urna alakú edény díszített felületű töredékei töltötték ki, melyek szinte szabályosan egymásra lapolva helyezkedtek el benne. Rajtuk kívül még egy feltűnően magasan jelentkezett, fiatalon elhunyt ember gyenge megtartású, erősen hiányos, az előzetes mezőgazdasági művelés és a gépi földmunka következtében bolygatott csontvázat találtuk meg, melléklete – valószínűleg a körülményekből adódóan sem – volt.

A szórtan, ill. kisebb csoportokban elhelyezkedő objektumok egy laza szerkezetű megtelepedési helyre utalnak, mely nagy valószínűséggel É-i és D-i irányban is továbbterjed.

POLGÁR PÉTER

106. Győr-Győrsziget, új Mosoni-Duna-híd (Jedlik híd)

(Győr-Moson-Sopron megye) Kú, Ú

A hídhoz kapcsolódó utak, csomópontok és közművek kivitelezői munkálatai során 2010. március 2. és 2011. december 12. között a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat, majd a jogutód Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ munkatársaival régészeti szakfelügyeletet láttunk el. Az új Mosoni-Duna-híd (Jedlik híd) a korábbi Vásárhelyi P. gyaloghíd helyén a Mosoni-Duna ÉK-i, bal oldalán fekvő Rév-falu városrészt és a folyó DNy-i, jobb oldalán fekvő Győrsziget városrészt köti össze.

Győrszigetben a földmunkák a Stromfeld Aurél, a Szarvas, a Kiss Ernő, a Radnóti Miklós, a Híd, a Töltésszer, az Erkel Ferenc továbbá a Kossuth Lajos utcákban, valamint a Ráth Mátyás és a Petőfi téren folytak. A korábban ismert, 3 érintett lelőhely közül a Semmelweis u. 10. néven nyilvántartott falmaradványok, és a Kiss Ernő u. D-i házsora alatt jelentkező római sírok további kiterjedését nem tapasztaltuk. A közműárkokat azonban többnyire a modern korban erősen bolygatott talajban nyitották.

Simor János püspök tere (Győrsziget, Plébániatemplom; KÖH 70885) lelőhelyről korábban római és középkori kerámiatöredékeket ismertünk. A megfigyelés során, a téren lévő római katolikus plébániatemplom K-i (Erkel F. u.) és D-i oldalánál (Semmelweis u.) 2010. augusztus és szeptember folyamán embercsontok kerültek elő erősen bolygatottan, néhány kora újkori kerámiával, bronzkereszttel, és vastárggyal. Rábontottunk a jelentkező embercsontokra, a vázak eredeti elhelyezkedése nem volt megállapítható, az előkerült maradványok legalább 25 egyenhez tartozhattak. A templom körüli temető beépített, bolygatott nyomairól van szó, amely minden irányban folytatható. Legkésőbb 1712-től, a plébániatemplom felszentelésétől temetkeztek ide 1844-ig, de várható korábbi temetkezések előkerülése is.

A Töltésszer, Feszítőoszlop (KÖH 78847) újonnan bejelentett lelőhelyen 2010. október 19-én a Kecszyárral szemközti, feszítő villanyoszlop helyén 220 cm mélységben egy sírt tártunk fel. A K–Ny tájolású, hátán fekvő, nyújtott csontvázas temetkezés beásása nem mutatkozott, de a csontok jelentkezési szintjétől kb. 1 m-rel magasabban egy törmeléken, néhány kerámiatöredék alapján újkori, planirozási réteget találtunk, a sír eredeti mélysége 1 m körüli lehetett. A váz felsőtestén 12 db bronzgomb maradványait találtuk, amelyek alapján kora újkori lehet. A beépítettség miatt nem dönthető el a Töltésszer utcai sírről, hogy magányos temetkezésről van-e szó; valamint a lelőhely kiterjedése is ismeretlen.

2011. március 28-án Győrszigetben, a *Radnóti utca, tömbbátörés (KÖH 78849)* helyén végzett talajcsere közben élére állított nagykerérodzó metapodiumokból álló szerkezetet tudtunk megfigyelni két helyen, amely 18–19. századi házalapokhoz csatlakozhatott. Bontásuk során kevés mázas kerámia és vastöredék került elő. Mészárszékhez vagy csontfeldolgozó műhelyhez tartozhatott.

A III. ütem, Rév-falu területén folyó földmunkák a Kálóczy tér–Egyetem tér körforgalmú csomópontjától, a Szövetség, ill. Víztorony utcáig tartó szakaszt érintették a Hédervári úton. A Hédervári út páratlan, Ny-i oldalán álló 20. század eleji épületeket (pl. Holler-ház) elbontották. Ezek helyén újkori törmelékben haladtak, mázas kerámia, néhány 18. századi, valamint ismeretlen korú téglák kerültek elő. Ezen a területen a megfigyelés során nem tapasztaltunk régészeti érintettséget.

Munkatársak: Bek Tamás, Bötsch Enikő, Csuti Tamás, Halász Ferenc, Skriba Pál régésztechnikusok, Lakatosné S. Erika, Hatos János, Ritly Jenő muzeológus asszisztensek.

MELIS ESZTER

107. Győr-Ménfőcsanak, Csanak-hegy, Szamár-domb (Népfőiskola utca) (KÖH 77285)

(Győr-Moson-Sopron megye) B, Ró

2011. szeptember 7–23. között régészeti szakfelügyeletet láttunk el a 25785/15 hrsz.-ú telken tervezett utcai gázvezetékhez kapcsolódó földmunkák mellett, valamint az előző, víz- és szennyvízelvezetés földmunkáinál megfigyelt régészeti jelenségeket tártuk fel és dokumentáltuk 1191 m² nagyságú területen. A gázközmű árkanak gépi kiásása közben további régészeti